

O NOUĂ CONTRIBUȚIE VALOROASĂ ASUPRA GERMANILOR DOBROGENI: *DOBRUDSCHA, DEUTSCHE SIEDLER ZWISCHEN DONAU UND SCHWARZEM MEER*, AUTOR JOSEF SALLANZ (2020)

Alexandru Ș. BOLOGA¹

bologa1813@yahoo.ro

ABSTRACT: The article reviews German publicist Josef Sallanz's recently launched remarkable volume on the presence of Germans in Dobrudja. This monograph appeared as part of the research project entitled „*Germans and their neighbors in Dobrudja*” of the Federal Government Commissioner for Culture and Media (BKM). It follows previous works, with a similar subject, published in 1918, 2012 and 2014.

The content of the 2020 volume, characterised by attractive graphic design, is preceded by a color map of Dobrudja in Romania and Bulgaria and the historical evolution of the borders in Dobrudja, from the Treaty of San Stefano in 1878 to the Treaty of Bucharest in 1918. The table of contents comprises a Foreword and the author's acknowledgements, the chapters Dobrudja – the region between the Danube and the Black Sea, Key moments from the history of the Dobrudjan Germans, The living environment of the Dobrudjan Germans, an Epilogue and Annexes. All chapters are suggestively illustrated with black and white, as well as color maps, images and photographs. The publication includes a Bibliography and a list of documentary sources including representative names from the Romanian scientific and fiction literature, in addition to the German one, periodicals, archival sources, an index of authors and an index of localities. The volume represents yet another remarkable contribution, through its informational richness, synthetic and clear writing style, on the German settlers of Dobrudja, who also contributed, by the establishment of

¹ Doctor în biologie, membru titular al Academiei Oamenilor de Știință din România, Secția Științe Biologice, președinte al Filialei CRIFST Constanța.

localities, educational institutions and cultural initiatives, to the progress of Dobrudja in the 19th and 20th centuries.

KEYWORDS: Dobrudja, Dobrudjan Germans, new 2020 monograph

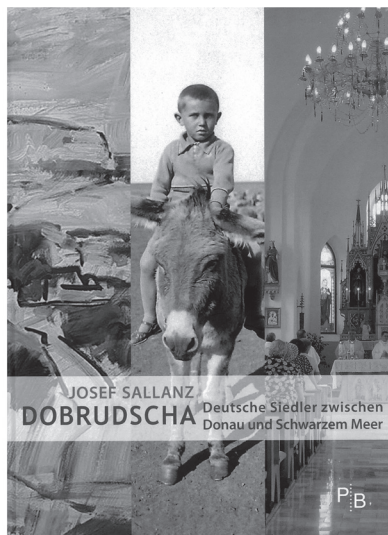

Foto: Coperta cărții: Josef Sallanz, DOBRUDSCHA, *Deutsche Siedler zwischen Donau und Schwarzem Meer*, Potsdam, 2020, 262 pp.

Recent, publicistul german Josef Sallanz a lansat un volum remarcabil asupra prezenței germanilor în Dobrogea, *DOBRUDSCHA, Deutsche Siedler zwischen Donau und Schwarzem Meer* (DOBROGEA, coloniști germani între Dunăre și Marea Neagră), sub egida Forumului Cultural German Europa de Est, cartonat, apărut la Potsdam, în acest an, 262 pp.

Autorul, născut la Arad, România, în 1963, a studiat științe politice, germanistică, romanistică și geografie umană la Heidelberg și Potsdam, precum și cercetare și învățământ la Heidelberg, Potsdam, Mainz și Magdeburg. Din 2016 este lector la Serviciul German de Schimb Academic (DAAD) în Republica Moldova la Universitatea

Pedagogică de Stat Ion Creangă din Chișinău. Domeniile sale de cercetare și interes sunt teme regionale despre Dobrogea, Banat și Basarabia din perspectivă istorico-geografică; procese de transformare în Europa de Sud-Est după 1989; politica minorităților și culturii; regiuni frontaliere în Europa estică. A efectuat mai multe sejururi de cercetare în România, Republica Moldova, Bulgaria și Ucraina.

Monografia de față a apărut în cadrul proiectului de cercetare „Germani și vecinii lor în Dobrogea” al Comisarului guvernamental federal pentru cultură și mass-media (BKM).

Lucrarea completează lucrări anterioare, cu subiect similar, printre care *Bilder aus der Dobrudscha* (Imagini din Dobrogea), editor Administrația de etapă germană în Dobrogea, Constanța, 1918, *Denkschrift der Deutschen*

Etappenverwaltung in der Dobrudscha, abge-schlossen Mitte April 1917 (Memoriu al administrației de etapă germane în Dobrogea, încheiat la mijlocul lui aprilie 1917), traducere îng. Gustav Rückert, Olga Kaiter, editori Valentin Ciorbea, Constantin Cheramidoglu, Walter Rastäter, Ed. Ex Poto, Constanța, 2012 și

Die Dobrudschadeutschen – Geschichte und Zivilisation (Germanii dobrogeni – istorie și civilizație), ediția II-a revăzută și adăugită, editori Valentin Ciorbea, Corina-Mihaela Aposto-leanu și Olga Kaiter, Constanța, 2014.

Conținutul, prezentat în condiții grafice deosebit de atractive, este precedat, în interiorul copertii, de o hartă color, pe două pagini, a Dobrogei în România și Bulgaria și a evoluției istorice a frontierei în Dobrogea, de la Tratatul de la San Stefano din 1878 până la Tratatul de la București din 1918.

În Cuprins se regăsesc un Cuvânt înainte și mulțumiri ale autorului, capitolele Dobrogea – regiunea dintre Dunăre și Marea Neagră, Momente cheie din istoria germanilor dobrogeni, Mediul de viață al germanilor dobrogeni un Epilog și Anexe.

Primul capitol descrie situarea geografică a regiunii istorice Dobrogea între Marea Neagră (E), Dunăre (V), Delta Dunării (N) și *landschaft*-ul (peisajul) bulgăresc Ludogorie (S), din antichitate, sub domnia otomană, cu menționarea importanței Comisiei Internaționale a Dunării cu sediul la Sulina (1856), ca populație multiethnică, Pacea de la București (1913) și implicarea Prim-ministrului Titu Maiorescu, precum și alte precizări istorice, politice și demografice semnificative.

Cel de al doilea capitol evocă imigrația, cu prima fază între 1841–1857, cea de a doua între 1873–1883, cea de a treia între 1890–1892, cu *Tochterkolonien* (colonii-fiice), colonii germane în Dobrogea bulgară de sud, perioada de după Congresul de la Berlin (1878), familia regală Hohenzollern și Dobrogea, germanii dobrogeni în Primul Război Mondial și perioada interbelică, ocupația (*Besatzung*) Dobrogei de către Puterile Centrale între 1916–1918, *Generalfeldmarschall*-ul August von Mackensen la Constanța în 1916, efectele reformei agrare asupra germanilor dobrogeni, promovarea intereselor politice și culturale ale germanilor dobrogeni, «Mișcarea de reînnoire» în Dobrogea, relocarea, evadarea și integrarea, rămas bun, reinstalarea în „Est”, germani dobrogeni din Germania în lagăre de concentrare (Flossenbürg, 1942) și dorința lor de reîntoarcere în România, sfârșitul războiului, fuga și revenirea, un nou început în perioada

postbelică, germanii dobrogeni în Republica Federală, germanii dobrogeni în RDG, emigrarea peste mări, germani între Dunăre și Marea Neagră după mutare, germani în Dobrogea după 1989.

Cel de al treilea capitol cuprinde considerații despre religie și viața bisericească, biserica evanghelică, comunitățile Bisericii Evanghelice Libere, Biserica romano-catolică, «Biserica deschisă Malcoci (Malkotsch)», învățământul coloniștilor germani în Dobrogea (școala și educația în timpul colonizării, învățământul după 1878, finanțarea și statutul juridic al învățământului în limba germană, Școala evanghelică germană din Constanța, consolidarea școlilor cu limbă de predare germană), Economie (agricultură, viticultură, zootehnie, industrie, meșteșuguri/artizanat), viața la țară (structura coloniei, viața cotidiană și munca, nutriția, asistența medicală), folclor și cultură (Crăciunul, Anul Nou, Boboteaza, moriștile de Paști (*Osternklappern*) în comunele catolice, culesul de ouă în Lunea Paștelui, Rusaliile, Corpus Christi (*Fronleichnam*), nunți, botez și nași, moarte și înmormântare, cimitire și cultul înmormântării, costum și îmbrăcăminte, divertisment duminical), vecinii germanilor dobrogeni (români, aromâni, bulgari, tătari, turci, cerchezi, ucraineni, ruși, evrei, armeni, țigani, italieni, greci), germanii dobrogeni – concluzii.

Toate capitolele sunt ilustrate foarte sugestiv, cu hărți, imagini și fotografii de mare rezoluție, majoritatea color.

Lucrarea cuprinde o *Bibliografie și listă a izvoarelor documentare* reprezentativă, din care nu lipsesc, de ex., J. Bart, L. Boia, F. Bordânc, M. Cojoc, P. Covacef, G. Dănescu, N. Iorga, A. Lup, A. Meschendörfer, R. Netzhammer, V. Nicoară, A. Rădulescu și I. Bitoleanu, I.N. Roman, S. Tavitian, *Dobrogea 1878–1928* (2003), periodice, fonduri arhivistice, un index de autori și un index de localități, pe lângă lista ilustrațiilor.

Volumul se încheie cu informații succinte despre Forul Cultural German Europa de Est – care a publicat lucrarea și menționarea cărților Utei Schmidt *Bessarabien – Deutsche Kolonisten am Schwarzen Meer (Basarabia – coloniști germani la Marea Neagră)* și a lui Gerhard Seewann și Michel Portmann *Donauschwaben (Șvabii de la Dunăre)* publicate în 2006 respectiv 2018.

În mod evident, această publicație reprezintă încă o contribuție remarcabilă, prin bogăția informațională, stil scriitoricesc sintetic, clar și la obiect, asupra germanilor coloniști dobrogeni, care au contribuit și ei, prin crearea de localități, instituții de învățământ și inițiative culturale, la progresul provinciei Dobrogea în secolul XX.